

ECCLESIASTES

Uerba Ecclesiastæ, filii Dauid, regis Iherusalem. Vanitas vanitatum, dixit Ecclesiastes; vanitas vanitatum, et omnia vanitas. Quid habet amplius homo de universo labore suo quo laborat sub sole? Generatio præterit, et generatio aduenit; terra autem in æternum stat. Oritur sol et occidit, et ad locum suum revertitur; ibique renascens, gyrat per meridiem, et flectitur ad aquilonem. Iustrans uniuersa in circuitu pergît spiritus, et in circulos suos revertitur. Omnia flumina intrant in mare, et mare non redundat; ad locum unde exeunt flumina revertuntur ut iterum fluant. Cunctæ res difficiles; non potest eas homo explicare sermone. Non saturatur oculus visu, nec auris auditu impletur. Quid est quod fuit? Ipsum quod futurum est. Quid est quod factum est? Ipsum quod faciendum est. Nihil sub sole novum, nec valet quisquam dicere: Ecce hoc recens est: jam enim præcessit in sæculis quæ fuerunt ante nos. Non est priorum memoria; sed nec eorum quidem quæ postea futura sunt erit recordatio apud eos qui futuri sunt in nouissimo. Ego Ecclesiastes fui rex Iherusalem; et proposui in animo meo quærere et investigare sapienter de omnibus quæ fiunt sub sole. Hanc occupationem pessimam dedit Deus filiis hominum, ut occuparentur in ea. Vidi cuncta quæ fiunt sub sole, et ecce uniuersa vanitas et afflictio spiritus. Perversi difficile corriguntur, et stultorum infinitus est numerus. Locutus sum in corde meo, dicens: Ecce magnus effectus sum, et præcessi omnes sapientia qui fuerunt ante me in Iherusalem; et

mens mea contemplata est multa sapienter, et didici. Deditque cor meum ut scirem prudentiam atque doctrinam, erroresque et stultitiam; et agnovi quod in his quoque esset labor et afflictio spiritus: eo quod in multa sapientia multa sit indignatio; et qui addit scientiam, addit et laborem.

Dixi ego in corde meo: Vadam, et affluam deliciis, et fruam bonis; et vidi quod hoc quoque esset vanitas. Risum reputavi errorem, et gaudio dixi: Quid frustra deciperis? Cogitavi in corde meo abstrahere a vino carnem meam, ut animam meam transferrem ad sapientiam, devitaremque stultitiam, donec viderem quid esset utile filiis hominum, quo facto opus est sub sole numero dierum vitæ suæ. Magnificavi opera mea, ædificavi mihi domos, et plantavi vineas; feci hortos et pomaria, et consevi ea cuncti generis arboribus; et extruxi mihi piscinas aquarum, ut irrigarem silvam lignorum germinantium. Possedi seruos et ancillas, multamque familiam habui: armenta quoque, et magnos ovium greges, ultra omnes qui fuerunt ante me in Iherusalem; coacervavi mihi argentum et aurum, et substantias regum ac provinciarum; feci mihi cantores et cantatrices, et delicias filiorum hominum, scyphos, et urceos in ministerio ad vina fundenda; et supergressus sum opibus omnes qui ante me fuerunt in Iherusalem: sapientia quoque perseveravit mecum. Et omnia quæ desideraverunt oculi mei non negavi eis, nec prohibui cor meum quin omni voluptate frueretur, et oblectaret se in his quæ præparaveram; et hanc ratus sum partem meam si uterer la-

A digital recreation of the Book of Ecclesiastes in the style of Johannes Gutenberg's 42-line Bible of 1456. The original page size and print area have been used, and the text has been typeset to achieve 42 lines, using a size of 23pt. The text here is taken from an online source of the Vulgate at sacredbible.org.

The fonts used are ALOT Gutenberg A (a digitization of Gutenberg's type) by Alter Littera, and Goudy Text by Monotype (for the drop capitals and running head).

bore meo. **L**umque me convertissem ad uniuersa opera quæ fecerant manus meæ, et ad labores in quibus frustra sudaueram, uidi in omnibus uanitatē et afflictionem animi, et nihil permanere sub sole. **T**ransiui ad contemplandam sapientiam, erroresque, et stultitiam. **Q**uid est, inquam, homo, ut sequi possit regem, factorem suum? **E**t uidi quod tantum præcederet sapientia stultitiam, quantum differt lux a tenebris. **S**apientis oculi in capite eius; stultus in tenebris ambulat: et didici quod unus utriusque esset interitus. **E**t dixi in corde meo: Si unus et stulti et meus occasus erit, quid mihi prodest quod maiorem sapientiæ dedi operam? **I**locutusque cum mente mea, animaduerti quod hoc quoque esset uanitas. **N**on enim erit memoria sapientis similiter ut stulti in perpetuum, et futura tempora oblivione cuncta pariter operient: moritur doctus similiter ut indoctus. **E**t idcirco tædedit me uitæ meæ, uidentem mala uniuersa esse sub sole, et cuncta uanitatē et afflictionem spiritus. **R**ursus detestatus sum omnem industriam meam, qua sub sole studiosissime laboraui, habiturus hæredem post me, quem ignoro utrum sapiens an stultus futurus sit, et dominabitur in laboribus meis, quibus desudaui et sollicitus fui: et est quidquam tam uanum? **U**nde cessaui, renuntiavi que cor meum ultra laborare sub sole. **N**am cum alius laboret in sapientia, et doctrina, et sollicitudine, homini otioso quæsitā dimittit; et hoc ergo uanitas et magnum malum. **Q**uid enim proderit homini de uniuerso labore suo, et afflictione spiritus, qua sub sole cruciatus est? **C**uncti dies

eius doloribus et ærumnis pleni sunt, nec per noctem mente requiescit. **E**t hoc nonne uanitas est? **N**onne melius est comedere et bibere, et ostendere animæ suæ bona de laboribus suis? et hoc de manu Dei est. **Q**uis ita devorabit et deliciis affluet ut ego? **H**omini bono in conspectu suo dedit Deus sapientiam, et scientiam, et lætitiā; peccatori autem dedit afflictionem et curam superfluum, ut addat, et congreget, et tradat ei qui placuit Deo; sed et hoc uanitas est, et cassa sollicitudo mentis.

Omnia tempus habent, et suis spatiis transeunt uniuersa sub cælo. **T**empus nascendi, et tempus moriendi; tempus plantandi, et tempus euellendi quod plantatum est. **T**empus occidendi, et tempus sanandi; tempus destruendi, et tempus ædificandi. **T**empus flendi, et tempus ridendi; tempus plangendi, et tempus saltandi. **T**empus spargendi lapides, et tempus colligendi, tempus amplexandi, et tempus longe fieri ab amplexibus. **T**empus acquirendi, et tempus perdendi; tempus custodiendi, et tempus abijciendi. **T**empus sciendi, et tempus consuendi; tempus tacendi, et tempus loquendi. **T**empus dilectionis, et tempus odi; tempus belli, et tempus pacis. **Q**uid habet amplius homo de labore suo? **V**idi afflictionem quam dedit Deus filiis hominum, ut distendantur in ea. **C**uncta fecit bona in tempore suo, et mundum tradidit disputationi eorum, ut non inueniat homo opus quod operatus est Deus ab initio usque ad finem. **E**t cognoui quod non esset melius nisi lætari, et facere bene in uita sua; omnis enim homo qui comedit et bibit, et uidet bonum de labore

suo, hoc donum Dei est. **D**idici quod omnia opera quæ fecit Deus perseverent in perpetuum; non possumus eis quidquam addere, nec auferre, quæ fecit Deus ut timeatur. **Q**uod factum est, ipsum permanet; quæ futura sunt iam fuerunt, et Deus instaurat quod abiit. **V**idi sub sole in loco iudicii impietatem, et in loco iustitiæ iniquitatem: et dixi in corde meo: **I**ustum et impium iudicabit Deus, et tempus omnis rei tunc erit. **D**ixi in corde meo de filiis hominum, ut probaret eos Deus, et ostenderet similes esse bestiis. **I**dcirco unus interitus est hominis et iumentorum, et æqua utriusque conditio. **S**icut moritur homo, sic et illa moriuntur. **S**imiliter spirant omnia, et nihil habet homo iumento amplius: cuncta subjacent vanitati, et omnia pergunt ad unum locum. **D**e terra facta sunt, et in terram pariter revertuntur. **Q**uis novit si spiritus filiorum Adam ascendat sursum, et si spiritus iumentorum descendat deorsum? **E**t deprehendi nihil esse melius quam lætari hominem in opere suo, et hanc esse partem illius. **Q**uis enim eum adducet ut post se futura cognoscat?

Verti me ad alia, et vidi calumnias quæ sub sole geruntur, et lacrimas innocentium, et neminem consolatorem, nec posse resistere eorum violentiæ, cunctorum auxilio destitutos, et laudavi magis mortuos quam viuentes; et feliciorum utroque iudicavi qui necdum natus est, nec vidit mala quæ sub sole fiunt. **R**ursum contemplatus sum omnes labores hominum, et industrias animadverti patere invidiæ proximi; et in hoc ergo vanitas et cura superflua est. **S**tultus complicat manus suas, et comedit carnes suas, dicens:

Melior est pugillus cum requie, quam plena utraque manus cum labore et afflictione animi. **C**onsiderans, repere et aliam vanitatem sub sole. **U**nus est, et secundum non habet, non filium, non fratrem, et tamen laborare non cessat, nec satiantur oculi eius divitiis; nec recogitat, dicens: **C**ui laboro, et fraudo animam meam bonis? **I**n hoc quoque vanitas est et afflictio pessima. **M**elius est ergo duos esse simul quam unum; habent enim emolumentum societatis suæ. **S**i unus ceciderit, ab altero fulcietur. **V**æ soli, quia cum ceciderit, non habet sublevantem se. **E**t si dormierint duo, fovebuntur mutuo; unus quomodo calefiet? **E**t si quispiam prævaluerit contra unum, duo resistunt ei; funiculus triplex difficile rumpitur. **M**elior est puer pauper et sapiens, rege sene et stulto, qui nescit prævidere in posterum. **Q**uod de carcere catenisque interdum quis egrediatur ad regnum; et alius, natus in regno, inopia consumatur. **V**idi cunctos viuentes qui ambulant sub sole cum adolescente secundo, qui consurgit pro eo. **I**nfinitus numerus est populi omnium qui fuerunt ante eum, et qui postea futuri sunt non lætabuntur in eo; sed et hoc vanitas et afflictio spiritus. **C**ustodi pedem tuum ingrediens domum Dei, et appropinqua ut audias. **M**ulto enim melior est obedientia quam stultorum victimæ, qui nesciunt quid faciunt mali.

Ne temere quid loquaris, neque cor tuum sit velox ad proferendum sermonem coram Deo. **D**eus enim in cælo, et tu super terram; idcirco sint pauci sermones tui. **M**ultas curas sequuntur somnia, et in multis sermo-

nibus inuenietur stultitia. **S**i quid uouisti Deo, ne moreris reddere: displicet enim ei infidelis et stulta promissio, sed quodcumque uoueris redde: multoque melius est non uouere, quam post uotum promissa non reddere. **N**e dederis os tuum ut peccare facias carnem tuam, neque dicas coram angelo: Non est providentia: ne forte iratus Deus contra sermones tuos dissipet cuncta opera manuum tuarum. **U**bi multa sunt somnia, plurimæ sunt vanitates, et sermones innumeri; tu uero Deum time. **S**i uideris calumnias egenorum, et uolenta iudicia, et subverti iustitiam in provincia, non mireris super hoc negotio: quia excelsior est alius, et super hos quoque eminentiores sunt alii; et insuper uniuersæ terræ rex imperat seruenti. **A**uarus non implebitur pecuniâ, et qui amat diuitias fructum non capiet ex eis; et hoc ergo uanitas. **U**bi multæ sunt opes, multi et qui comedunt eas. **E**t quid prodest possessori, nisi quod cernit diuitias oculis suis? **D**ulcis est somnus operanti, siue parum siue multum comedat; saturitas autem diuitis non sinit eum dormire. **E**st et alia infirmitas pessima quam uidi sub sole: diuitiæ conseruata in malum domini sui. **P**ereunt enim in afflictione pessima: generauit filium qui in summa egestate erit. **S**icut egressus est nudus de utero matris suæ, sic reuertetur, et nihil auferet secum de labore suo. **M**iserabilis procerus infirmitas: quomodo uenit, sic reuertetur. **Q**uid ergo prodest ei quod laborauit in uentum? cunctis diebus uitæ suæ comedit in tenebris, et in curis multis, et in ærumna atque tristi-

tia. **H**oc itaque uisum est mihi bonum, ut comedat quis et bibat, et fruatur lætitiâ ex labore suo quo laborauit ipse sub sole, numero dierum uitæ suæ quos dedit ei Deus; et hæc est pars illius. **E**t omni homini cui dedit Deus diuitias atque substantiam, potestatemque ei tribuit ut comedat ex eis, et fruatur parte sua, et lætetur de labore suo: hoc est donum Dei. **N**on enim satis recordabitur dierum uitæ suæ, eo quod Deus occupet deliciis cor eius. **E**st et aliud malum quod uidi sub sole, et quidem frequens apud homines: uir cui dedit Deus diuitias, et substantiam, et honorem, et nihil deest animæ suæ ex omnibus quæ desiderat; nec tribuit ei potestatem Deus ut comedat ex eo, sed homo extraneus uorabit illud: hoc uanitas et miseria magna est. **S**i genuerit quispiam centum liberos, et uixerit multos annos, et plures dies ætatis habuerit, et anima illius non utatur bonis substantiæ suæ, sepulturaque careat: de hoc ergo pronuntio quod melior illo sit abortiuus. **F**rustra enim uenit, et pergit ad tenebras, et oblivione delebitur nomen eius. **N**on uidit solem, neque cognouit distantiam boni et mali. **E**tiam si duobus millibus annis uixerit, et non fuerit perfruitus bonis, nonne ad unum locum properant omnia? **O**mnis labor hominis in ore eius; sed anima eius non implebitur. **Q**uid habet amplius sapiens a stulto? et quid pauper, nisi ut pergat illuc ubi est uita? **M**elius est uidere quod cupias, quam desiderare quod nescias. **S**ed et hoc uanitas est, et præsumptio spiritus. **Q**ui futurus est, iam uocatum est nomen eius; et scitur quod homo sit, et non possit

contra fortiozem se in iudicio contendere. Verba sunt plurima, multamque in disputando habentia vanitatem.

Quid necesse est homini maiora se quærere, cum ignoret quid conducatur sibi in vita sua, numero dierum peregrinationis suæ, et tempore quod velut umbra præterit? aut quis ei poterit indicare quod post eum futurum sub sole sit? **M**elius est nomen bonum quam unguenta pretiosa, et dies mortis die natiuitatis. **M**elius est ire ad domum luctus quam ad domum conuiuii; in illa enim finis cunctorum admonetur hominum, et vivens cogitat quid futurum sit. **M**elior est ira risu, quia per tristitiam vultus corrigitur animus delinquentis. **C**or sapientium ubi tristitia est, et cor stultorum ubi lætitia. **M**elius est a sapiente corripì, quam stultorum adulatione decipi; quia sicut sonitus spinarum ardentium sub olla, sic risus stulti. **S**ed et hoc vanitas. **C**alumnia conturbat sapientem, et perdet robur cordis illius. **M**elior est finis orationis quam principium. **M**elior est patiens arrogante. **N**e sis velocis ad irascendum, quia ira in sinu stulti requiescit. **N**e dicas: Quid putas causæ est quod priora tempora meliora fuere quam nunc sunt? **S**tulta enim est huiuscemodi interrogatio. **U**tilior est sapientia cum diuitiis, et magis prodest videntibus solem. **S**icut enim protegit sapientia, sic protegit pecunia; hoc autem plus habet eruditio et sapientia, quod vitam tribuunt possessori suo. **C**onsidera opera Dei, quod nemo possit corrigere quem ille despererit. **I**n die bona frui bonis, et malam diem præcaue; sicut enim hanc, sic et illam fecit Deus, ut non inueniat

homo contra eum iustas querimonias. **H**æc quoque vidi in diebus vanitatis meæ: iustus perit in iustitia sua, et impius multo vivit tempore in malitia sua. **N**oli esse iustus multum, neque plus sapias quam necesse est, ne obstupescas. **N**e impie agas multum, et noli esse stultus, ne moriaris in tempore non tuo. **B**onum est te sustentare iustum: sed et ab illo ne subtrahas manum tuam; quia qui timet Deum nihil negligit. **S**apientia confortavit sapientem super decem principes civitatis; non est enim homo iustus in terra qui faciat bonum et non peccet. **S**ed et cunctis sermonibus qui dicuntur ne accomodes cor tuum, ne forte audias seruum tuum maledicentem tibi; scit enim conscientia tua quia et tu crebro maledixisti aliis. **C**uncta tentavi in sapientia. **D**ixi: Sapienter efficiar: et ipsa longius recessit a me, multo magis quam erat. **E**t alta profunditas, quis inueniet eam? **I**ustravi uniuersa animo meo, ut scirem et considerarem, et quærerem sapientiam, et rationem, et ut cognoscerem impietatem stulti, et errorem imprudentium: et inueni amariorum morte mulierem, quæ laqueus venatorum est, et sagena cor eius; vincula sunt manus illius. **Q**ui placet Deo effugiet illam; qui autem peccator est capietur ab illa. **E**cce hoc inueni, dixit Ecclesiastes, unum et alterum ut inuenirem rationem, quam adhuc quærìt anima mea, et non inueni. **V**irum de mille unum reperi; mulierem ex omnibus non inueni. **S**olummodo hoc inueni, quod fecerit Deus hominem rectum, et ipse se infinitis miscuerit quæstionibus. **Q**uis talis ut sapiens est? et quis cognouit solutionem verbi?

Sapientia hominis lucet in vultu eius, et potentissimus faciem illius commutabit. **E**go os regis observo, et praecepta iuramenti Dei. **N**e festines recedere a facie eius, neque permanes in opere malo: quia omne quod voluerit faciet. **E**t sermo illius potestate plenus est, nec dicere ei quisquam potest: **Q**uare ita facis? **Q**ui custodit praeceptum non experietur quidquam mali. **T**empus et responsionem cor sapientis intelligit. **O**mnis negotio tempus est, et opportunitas: et multa hominis afflictio, quia ignorat praeterita, et futura nullo scire potest nuntio. **N**on est in hominis potestate prohibere spiritum, nec habet potestatem in die mortis: nec sinitur quiescere ingruente bello, neque salvabit impietas impium. **O**mnia haec consideravi, et dedi cor meum in cunctis operibus quae fiunt sub sole. **I**nterdum dominatur homo homini in malum suum. **V**idi impios sepultos, qui etiam cum adhuc viverent in loco sancto erant, et laudabantur in civitate quasi iustorum operum. **S**ed et hoc vanitas est. **E**tenim quia non profertur cito contra malos sententia, absque timore ullo filii hominum perpetrant mala. **A**ttamen peccator ex eo quod centies facit malum, et per patientiam sustentatur; ego cognovi quod erit bonum timentibus Deum, qui verentur faciem eius. **N**on sit bonum impio, nec prolongentur dies eius, sed quasi umbra transeant qui non timent faciem Domini. **E**st et alia vanitas quae fit super terram: sunt iusti quibus mala proveniunt quasi opera egerint impiorum: et sunt impii qui ita securi sunt quasi iustorum facta habeant. **S**ed et hoc vanissimum

iudico. **L**audavi igitur laetitiam; quod non esset homini bonum sub sole, nisi quod comederet, et biberet, atque gauderet, et hoc solum secum auferret de labore suo, in diebus vitae suae quos dedit ei Deus sub sole. **E**t apposui cor meum ut scirem sapientiam, et intelligerem distentionem quae versatur in terra. **E**st homo qui diebus et noctibus somnum non capit oculis. **E**t intellexi quod omnium operum Dei nullam possit homo invenire rationem eorum quae fiunt sub sole; et quanto plus laboraverit ad quaerendum, tanto minus inveniat: etiam si dixerit sapiens se nosse, non poterit reperire.

Omnia haec tractavi in corde meo, ut curiose intelligerem. **S**unt iusti atque sapientes, et opera eorum in manu Dei; et tamen nescit homo utrum amore an odio dignus sit. **S**ed omnia in futurum servantur incerta, eo quod universa aequae eveniant iusto et impio, bono et malo, mundo et immundo, immolanti victimas et sacrificia contemnti. **S**icut bonus, sic et peccator; ut perjurus, ita et ille qui verum dejerat. **H**oc est pessimum inter omnia quae sub sole fiunt: quia eadem cunctis eveniunt. **U**nde et corda filiorum hominum implentur malitia et contemptu in vita sua, et post haec ad inferos deducuntur. **N**emo est qui semper vivat, et qui huius rei habeat fiduciam; melior est canis vivus leone mortuo. **V**iventes enim sciunt se esse morituros; mortui vero nihil noverunt amplius, nec habent ultra mercedem, quia oblivioni tradita est memoria eorum. **A**mor quoque, et odium, et invidia simul perierunt; nec habent partem in hoc saeculo, et in opere quod sub so-

le geritur. **V**ade ergo, et comede in lætitia panem tuum, et bibe cum gaudio vinum tuum, quia Deo placent opera tua. **O**mni tempore sint vestimenta tua candida, et oleum de capite tuo non deficiat. **P**erfructe vinum cum uxore quam diligis, cunctis diebus vitæ instabilitatis tuæ, qui dati sunt tibi sub sole omni tempore vanitatis tuæ: hæc est enim pars in vita et in labore tuo quo laboras sub sole. **Q**uodcumque facere potest manus tua, instanter operare, quia nec opus, nec ratio, nec sapientia, nec scientia erunt apud inferos, quo tu properas. **V**erti me ad aliud, et vidi sub sole nec velocium esse cursum, nec fortium bellum, nec sapientium panem, nec doctorum divitias, nec artificum gratiam; sed tempus casumque in omnibus. **N**escit homo finem suum; sed sicut pisces capiuntur hamo, et sicut aves laqueo comprehenduntur, sic capiuntur homines in tempore malo, cum eis ex tempore supervenerit. **H**anc quoque sub sole vidi sapientiam, et probavi maximam: civitas parva, et pauci in ea viri; venit contra eam rex magnus, et vallavit eam, extruxitque munitiones per gyrum, et perfecta est obsidio. **I**nventusque est in ea vir pauper et sapiens, et liberavit urbem per sapientiam suam; et nullus deinceps recordatus est hominis illius pauperis. **E**t dicebam ego meliorem esse sapientiam fortitudine. **Q**uomodo ergo sapientia pauperis contempta est, et verba eius non sunt audita? **V**erba sapientium audiuntur in silentio, plus quam clamor principis inter stultos. **M**elior est sapientia quam arma bellica; et qui in uno peccaverit, multa bona perdet.

Musca morientes perdunt suavitatem unguenti. **P**retiosior est sapientia et gloria, parva et ad tempus stultitia. **L**oc sapientis in dextera eius, et cor stulti in sinistra illius. **S**ed et in via stultus ambulans, cum ipse insipiens sit, omnes stultos æstimat. **S**i spiritus potestatem habentis ascenderit super te, locum tuum ne demiseris, quia curatio faciet cessare peccata maxima. **E**st malum quod vidi sub sole, quasi per errorem egrediens a facie principis: positum stultum in dignitate sublimi, et divites sedere deorsum. **V**idi servos in equis, et principes ambulantes super terram quasi servos. **Q**ui fodit foveam incidet in eam, et qui dissipat sepem mordebit eum coluber. **Q**ui transfert lapides affligetur in eis, et qui scindit ligna vulnerabitur ab eis. **S**i retusum fuerit ferrum, et hoc non ut prius, sed hebetatum fuerit, multo labore exacuatur, et post industriam sequetur sapientia. **S**i mordeat serpens in silentio, nihil eo minus habet qui occulte detrahit. **V**erba oris sapientis gratia, et labia insipientis præcipitabunt eum; initium verborum eius stultitia, et novissimum oris illius error pessimus. **S**tultus verba multiplicat. **I**gnorat homo quid ante se fuerit; et quid post se futurum sit, quis ei poterit indicare? **L**abor stultorum affliget eos, qui nesciunt in urbem pergere. **V**æ tibi, terra, cuius rex puer est, et cuius principes mane comedunt. **B**eata terra cuius rex nobilis est, et cuius principes vescuntur in tempore suo, ad reficiendum, et non ad luxuriam. **I**n pigritiis humiliabitur contignatio, et in infirmitate manuum perstillabit domus. **I**n risum faciunt panem et vinum ut epu-

lentur viventes; et pecuniæ obediunt omnia. **I**n cogitatione tua regi ne detrahas, et in secreto cubiculi tui ne maledixeris diviti: quia et aves cæli portabunt vocem tuam, et qui habet pennas annuntiabit sententiam.

Mitte panem tuum super transeuntes aquas, quia post tempora multa invenies illum. **D**a partem septem necnon et octo, quia ignoras quid futurum sit mali super terram. **S**i repleta fuerint nubes, imbrem super terram effundent. **S**i ceciderit lignum ad austrum aut ad aquilonem, in quocumque loco ceciderit, ibi erit. **Q**ui observat ventum non seminat; et qui considerat nubes numquam metet. **Q**uomodo ignoras quæ sit via spiritus, et qua ratione compingantur ossa in ventre prægnantis, sic nescis opera Dei, qui fabricator est omnium. **M**ane semina semen tuum, et vespere ne cesset manus tua: quia nescis quid magis oriatur, hoc aut illud; et si utrumque simul, melius erit. **D**ulce lumen, et delectabile est oculis videre solem. **S**i animis multis vixerit homo, et in his omnibus lætatus fuerit, meminisse debet tenebrosi temporis, et dierum multorum, qui cum venerint, vanitatis arguentur præterita. **L**ætare ergo, juvenis, in adolescentia tua, et in bono sit cor tuum in diebus juventutis tuæ: et ambula in viis cordis tui, et in intuitu oculorum tuorum, et scito quod pro omnibus his adducet te Deus in iudicium. **A**ufer iram a corde tuo, et amove malitiam a carne tua: adolescentia enim et voluptas vana sunt.

Memento Creatoris tui in diebus juventutis tuæ, antequam veniat tempus afflictionis, et appropin-

quent anni de quibus dicas: Non mihi placent; antequam tenebrescat sol, et lumen, et luna, et stellæ, et revertantur nubes post pluviam; quando commovebuntur custodes domus, et nutabunt viri fortissimi, et otiosæ erunt molentes in minuto numero, et tenebrescent videntes per foramina; et claudent ostia in platea, in humilitate vocis molentis, et consurgent ad vocem volucris, et obsurdescent omnes filia carminis: excelsa quoque timebunt, et formidabunt in via. **F**lorebit amygdalus, impinguabitur locusta, et dissipabitur capparitis, quoniam ibit homo in domum æternitatis suæ, et circuibunt in platea plangentes. **A**ntequam rumpatur funiculus argenteus, et recurrat vitta aurea, et conteratur hydria super fontem, et confringatur rota super cisternam, et revertatur pulvis in terram suam unde erat, et spiritus redeat ad Deum, qui dedit illum. **V**anitas vanitatum, dixit Ecclesiastes, et omnia vanitas. **C**umque esset sapientissimus Ecclesiastes, docuit populum, et enarravit quæ fecerat; et investigans composuit parabolas multas. **Q**uæsiuit verba utilia, et conscripsit sermones rectissimos ac veritate plenos. **V**erba sapientium sicut stimuli, et quasi clavi in altum defixi, quæ per magistrorum consilium data sunt a pastore uno. **H**is amplius, fili mi, ne requiras. **F**aciendi plures libros nullus est finis; frequensque meditatio, carnis afflictio est. **F**inem loquendi pariter omnes audiamus. **D**eum time, et mandata eius observa: hoc est enim omnis homo, et cuncta quæ fiunt adducet Deus in iudicium pro omni errato, sive bonum, sive malum illud sit.